

”Regeringen måste granska upplägget”

Hyttsjön i Ludvika kommun, där vattenytan har sänkts med ungefär 1 meter. Den kommer att sänkas med ytterligare meter när fördämningar rivs ut. Foto: Jill Kortesmaa

Vi vill rikta ljuset mot finansieringen av de huvudlösa dammrivningarna som genomförs i en allt ökande takt i landet. Det skriver flera debattörer.

Värmlands kommunalråd och regionpolitiker skriver på SvD Debatt 16/11 att de destruktiva dammrivningar som pågår i landet måste stoppas. Konsekvenserna av dessa rivningar och sjötömningar för människor och befintliga ekosystem har skildrats i ett flertal artiklar i tidningar över hela Sverige den senaste tiden. I Tidöavtalet uttalade man en avsikt att stoppa de orimliga dammrivningar och sjötömningar som regelverket kring vattenverksamheter lett till. Regeringen har nyligen lagt ett magert lagändringsförslag som inte innebär någon större förändring mot hur den förra röd-gröna regeringen hanterade dessa så kallade moderna miljövillkor för vattenkraften. När remissvarstiden nu går ut för synpunkter på detta kommer regeringen få en mängd mycket kritiska synpunkter från bland andra sjöföreningar, vattenkraftföreningar, hembygdsföreningar, villaägare och näringsidkare i orter vid dämnda sjöar. Regeringen måste ta ett rejält omtag i denna fråga och tänka nytt. Vi vill därför rikta ljuset mot finansieringen av dessa huvudlösa dammrivningar, som genomförs i en allt ökande takt i landet.

När de stora älvarna byggdes ut skedde det med brutala konsekvenser för människor och natur. Engagemanget mot de negativa miljökonsekvenserna var stort och den kampen har skildrats av många. Som genom ett ödets ironi finansieras ödeläggelsen av människors livsmiljöer återigen av de stora kraftbolagen, som fick utstå så mycket kritik för den tidiga utbyggnaden. Detta sker genom att dammrivningarna finansieras av den så kallade 'Vattenkraftens miljöfond'. Denna fond tillkom för att på något sätt gottgöra de tidigare miljösynderna, och bidra till att något positivt skulle komma ut av den översyn av äldre vattenkraft som drevs igenom när EU:s vattendirektiv blev svensk lag. För att mindre aktörer skulle kunna genomföra åtgärder som var avsedda att säkra tillgången till friska vatten för EU:s medborgare, så ingick de stora energibolagen en överenskommelse med staten: Att avsätta 10 miljarder under en 20-årsperiod

för att finansiera miljöåtgärder. Som motprestation sänktes fastighetsskatten för bolagen. Fonden har bildats genom skapandet av ett aktiebolag Vattenkraftens Miljöfond Sverige AB, i vars styrelse vi idag hittar VDn för Vattenfall Vattenkraft AB som ordförande.

Detta upplägg har nu lett till att staten, via sina myndigheter, ställer krav på att bygga dyra och avancerade fiskvägar runt dammarna. Även i de fall man tydligt kan visa att vandringsvägar inte ens funnits på platsen före människan på grund av vattenfall eller andra naturliga hinder, så ställer myndigheterna dessa krav. När dammägaren inte har råd med den påtvingade fiskvägen tvingas man till rivning som enda alternativ - och denna rivning finansierar de stora kraftbolagen genom sin så kallade miljöfond. På köpet blir det färre vattenkraftsaktörer som överlever. Paralleller kan dras till effektskatten på kärnkraft – dyra statliga pålagor och omöjliga krav leder till att den enda lösningen blir nedläggning, eller rivning av dammar i de aktuella fallen. Eftersom Vattenfall är en stor statlig aktör i vattenfonden så finansierar alltså skattemedel i slutänden dessa utrivningar.

Regeringen måste nu få upp ögonen för detta upplägg och inte låta sig förledas från att använda sitt sunda förnuft i dammrivningsfrågan. Dammarna är nödvändiga, integrerade delar av vår livsmiljö och ekosystem har anpassat sig i hundratals år. Det förändrade omvärldsläget kräver att vi bevarar varenda enhet, som kan bidra till elberedskap, elförsörjning och buffertkapacitet för vårfloder och hundraårsregn i Europa framöver.

Jonathan Lindgren, Samhällspolitisk expert, Villaägarna

Jill Kortessmaa, opinionsansvarig Sjönätverket Säfsensjöarna: www.safsensjoarna.se

Jan Carlsson, Värna Grängen med Omnejd